

מנחם כהן, עו"ד (רו"ח), כלכלן ומוסמך למינהל עסקים

הצהרות הון

מהדורה שניה

אין לעשות כל שימוש בכל קטע או חומר שהוא של הספר למעט
עיון, ללא אישור בכתב מאת מנחם כהן.
עורך הספר ו/או המכון למסים וליעוץ כלכלי בע"מ אינם
אחראים לכל פרט שהוא בספר מבחינת הגהה, עריכה, תוכן וכיו"ב.

©

בהוצאת המכון למסים וליעוץ כלכלי בע"מ
רחוב צילנוב 41, תל-אביב. 66048

הקדמה

הספר "הצהרות הון" מהווה שילוב של חומר פרקטי ותיאורטי השזורים זה בזה.

מטרת השוואת ההון היא לשמש ככלי משלים וחלופי כאחד לעריכת שומה לפי מיטב השפיטה לצד שיטות השומה האחרות, אולם מזווית שונה, ומערבת את התחומים העסקיים והפרטיים.

מה משמעות הצהרת ההון ומי חייב להגישה? מהי השוואת ההון? כיצד יש למלא טופס הצהרת הון? אילו פריטים מקומם בטופס הצהרת הון ואילו בהשוואת ההון? כיצד לערוך השוואת הון? כיצד יש להתמודד עם הוצאות מחיה שקבע פקיד שומה וכיצד יש לבחור טבלת הוצאות המחייה ולהתאימה למשפחת הנישום? על שאלות אלו ואחרות נועד הספר לענות.

כתיבת הספר היא פרי ניסיון רב שנים של המחבר הן בפרקטיקה, הן בהדרכה והן ביעוץ ומטרתה לשפוך אור על נושא שיש בו משום מילוי חלל ריק בספרות המקצועית.

הספר כולל פרקים העוסקים בהצהרת ההון מטרתה ומרכיביה, והטיפול בפריטים ואירועים מיוחדים, מועד הגשת הצהרת ההון, השוואת הון, ייחוס הפרשי הון, הוצאות מחיה וביקורת על השימוש בטבלאות המחיה, הסברים להון, גידול הון לא מוסבר ומשמעותו ועוד. לאלה צורפו נספחים הכוללים חוזרים מקצועיים, תמציות פסיקה והערות העורך (פסקי הדין המלאים מופיעים באתר המשפטי **מסטקס**), טיפים לטיפול בהצהרות הון, דוגמאות מתוך בחינות במסים (סוגיות בדיני מסים) ועוד.

אם מי מהקוראים מצא מענה לשאלתו, נעזר בעצה ובהדרכה שבספר, קיבל חיזוק ותמיכה לדעתו, בא המחבר בכך על שכרו.

מהדורה שניה
תל אביב, יוני 2019

מנחם כהן

הצהרות הון

תוכן העניינים

5	1. כללי
5	1.1 מבוא
5	1.2 הצהרת הון
8	1.2.1 פריטים בהצהרת ההון
11	1.2.2 הצהרת הון במטבע זר
12	1.2.3 פטור מהצהרת הון [סעיף 135(1)(ב) לפקודה]
13	1.2.4 דוח מקוון בהצהרת הון [סעיף 135(א) לפקודה]
14	1.2.5 השפעת החוק לצמצום השימוש במזומן על הצהרת ההון
14	1.2.5.1 כללי
15	1.2.5.2 פריטים בהצהרת ההון
15	1.2.5.3 פריטים בהצהרת ההון ובהשוואת ההון שיושפעו פחות מכניסת החוק לתוקף
19	1.2.5.4 "שימושים" (בהשוואת הון)
19	1.2.5.5 "הסברים" (בהשוואת הון)
20	1.2.5.6 דרישת חשבונית
20	1.2.5.7 סיכום
21	1.2.6 המעגל שמסביב לתא המשפחתי
25	1.3 השוואת הון
28	1.4 מי הם החייבים למלא הצהרת הון?
29	2. מועד הגשת הצהרת ההון
29	2.1 כללי
30	2.2 אי הגשת הצהרות הון במועד
30	2.2.1 קנס במישור האזרחי לפי סעיף 188(ז) לפקודה
31	2.2.2 סנקציות אחרות
32	2.2.3 סנקציות במישור הפלילי לפי סעיפים 217 ו-220 לפקודה
33	3. מטרת דרישת הצהרת הון
35	4. השוואה בין שתי הצהרות הון
35	4.1 כללי
39	4.2 ייחוס הפרשי ההון בין שנות המס
39	4.2.1 כללי: ייחוס גידול ההון לשנים "הפתוחות" בלבד או גם לשנים "הסגורות"
39	4.2.2 ייחוס לשנים הסגורות
40	4.2.3 ייחוס לשנים הפתוחות
41	4.2.4 נסיבות מיוחדות לייחוס גידול ההון לשנים ה"סגורות"
41	4.2.4.1 כללי

4.2.4.2 מה דינו של נישום, אשר מוכיח, כי הפרש ההון שנוצר בתקופה שבין שתי ההצהרות מקורו דווקא בשנים הסגורות? 42

4.2.4.3 דרכים להוכחת ייחוס הפרשי ההון לשנים הסגורות. 46

4.2.5 התחשבות בעליית מדד המחירים לצרכן בייחוס הפרש ההון. 46

4.2.6 ייחוס הפרש ההון - כהכנסה מעסק או כהכנסה ממקורות אחרים? 49

4.2.7 שיעורי המס שיחולו על הפרש הון בלתי מוסבר. 49

4.3 ניתוח חשבונאי של השוואת ההון. 50

4.3.1 התאמות בדיווח על בסיס מזומן. 52

4.4 טיפול בפריטים ואירועים שונים. 52

4.4.1 פחת. 52

4.4.2 עודף או גרעון ממכירת נכס. 55

4.4.3 ניכויים אישיים. 57

4.4.4 רווחים שטרם מומשו בתכניות חסכון ובקופות גמל. 57

4.4.5 הטיפול במלאי. 57

4.4.6 מתנות שניתנו ונתקבלו. 58

4.4.7 גניבת נכסים מהנישום. 58

4.4.8 ההשלכות מחילוף נכסים על פי סעיף 96 לפקודה. 59

4.4.9 הכנסות: הכנסות מוצהרות או לפי שומות סופיות, הכנסות רעיוניות, דיווח לפי בסיס מזומן. 61

4.4.10 הפרדת פעולות חברה מפעולות בעלי מניותיה. 62

4.4.11 בגידול הון לא מוסבר - יש לחלץ את מרכיב המע"מ. 62

4.4.12 הגורמים להפרשי הון. 63

4.4.13 חברה משפחתית. 64

4.4.14 הכנסות רעיוניות בסעיפים 3(ט), 62א ו-77 לפקודה. 66

4.4.14.1 כללי. 66

4.4.14.2 סעיפים 62א ו-77 לפקודה. 66

4.4.14.3 סעיף 3(ט) לפקודה. 66

4.4.15 הצורך בהרחבת השוואת ההון מעבר לתא המשפחתי. 67

4.4.15.1 כללי. 67

4.4.15.2 יישום הרחבת השוואת ההון מעבר לתא המשפחתי. 67

4.4.15.3 הרחבת הבדיקות אל המעגל שמסביב לתא המשפחתי. 69

5. הוצאות מחיה. 72

5.1 כללי. 72

5.2 כיצד קובע פקיד השומה את הוצאות המחיה של נישום? 73

5.2.1 טבלאות המחיה. 73

5.2.2 התאמת טבלאות המחיה לנישום. 74

5.2.3 הערות לגבי השימוש בטבלאות המחיה. 76

5.2.4 טופס רמת חיים (טופס 1382). 77

5.3 יישום הטבלאות. 79

5.3.1 הדרכים השונות ביישום הטבלאות. 79

5.3.2 הדרך הראויה לשימוש בטבלאות. 82

5.3.3 מידת הפירוט הנדרשת לצורך בחירת טבלת המחיה. 83

5.4 טבלאות המחיה במגזר הערבי. 86

5.5 יחס בתי המשפט לחובת ההוכחה של הלוחות הסטטיסטיים. 87

5.5.1 כללי. 87

5.5.2 גישה א': חובת ההוכחה חלה על הנישום. 87

5.5.3 גישה ב': הטבלאות הינן ככל ראייה אחרת שיש להוכיחה בבית המשפט. 88

5.6 כיצד יכול הנישום להוכיח שהוצאותיו שונות מהממוצע על פי הטבלאות. 88

88	5.6.1 מבחן אובייקטיבי
89	5.6.2 קביעת קריטריונים גמישים להוכחת שוני מהממוצע
90	5.6.3 הוכחת רלוונטיות של הטבלאות
91	5.7 דרכים אפשריות נוספות לתקיפת הוצאות המחיה שנקבעו בשומה
91	5.7.1 הגשת חוות דעת של כלכלן - החלפת הטבלאות
92	5.7.2 הנתונים עליהם יכול כלכלן להסתמך
92	5.7.3 טבלאות הוצאות המחיה כתעודה ציבורית
93	5.8 הוצאות מחיה - סיכום
94	5.8.1 טבלאות הוצאות מחיה (לוחות 1-6) (לשנת מס 2009)
96	5.8.2 טבלאות הוצאות מחיה (לוחות 1-6) (לשנת מס 2010)
98	5.8.3 טבלאות הוצאות מחיה (לוחות 1-6) (לשנת מס 2011)
100	5.8.4 טבלאות הוצאות מחיה (לוחות 1-6) (לשנת מס 2012)
102	5.8.5 טבלאות הוצאות מחיה (לוחות 1-6) (לשנת מס 2013)
104	5.8.6 טבלאות הוצאות מחיה (לוחות 1-6) (לשנת מס 2014)
106	5.8.7 טבלאות הוצאות מחיה (לוחות 1-6) (לשנת מס 2015)
108	5.8.8 טבלאות הוצאות מחיה (לוחות 1-6) (לשנת מס 2016)
110	6 הסברים להון
110	6.1 כללי
110	6.2 מתנות וירושות שנתקבלו
110	6.2.1 כללי
114	6.2.2 העברה בנקאית
115	6.2.3 הזמנת נותן המתנה לעדות
116	6.2.4 יכולתו הכלכלית של נותן המתנה
117	6.2.5 השלב הדיוני בו מועלית הטענה
118	6.2.6 המניעים למתן המתנה
118	6.2.7 נסיבות נתינת המתנה
120	6.2.8 הצגת המתנה בהצהרת ההון של הנותן
120	6.2.9 חובת הדיווח על הכנסות פטורות
121	6.2.10 העברת כספים ממדינת אויב
124	6.3 קבלת עזרה משפחתית
128	6.4 אימות הלואאות
130	6.5 עצמאי במישור הפרטי
131	7 גידול הון לא מוסבר
131	7.1 נטל הראיה
135	7.2 עיקול נכסים לפי סעיף 194 בשל גידול הון לא מוסבר
136	7.3 "חייב ולא ניהל"
136	7.4 קנס גרעון
137	8 היבטים פיליים
141	9 נספחים
141	9.1 טופס הצהרת הון (טופס 1219)
145	9.1.1 דברי הסבר למילוי טופס הצהרת הון
148	9.1.2 דף להמצאת מסמכים להצהרת הון
149	9.2 השוואת הון

149	9.2.1 טופס 1230
151	9.2.2 דף מרכז להשוואת הון
152	9.2.3 טופס רמת חיים (טופס 1382)
156	9.2.4 שימושים - הוצאות
157	9.2.5 הסברים - מקורות
158	9.2.6 הסבר לחישוב רווח מניירות-ערך וממטבע-חוץ
161	9.3 חוזרים מקצועיים
161	9.3.1 הוראת ביצוע 65/85 - 8.1.86 בנושא: "הטיפול בהצהרות הון"
	9.3.2 הוראת ביצוע מס הכנסה 39/90 - 23.7.90 : נוהל הטלה/ביטול קנסות בשל
171	אי הגשת הצהרות הון
174	9.3.3 חוזר מס הכנסה 5/97 - 17.3.97 : יחוס גידול ההון לשנות המס
175	9.3.4 ה"ב 11/97 - 27.3.97 : "תוצאה עסקית בלתי סבירה"
178	9.4 טיפים לטיפול בהצהרות הון
180	9.5 פסיקה - הצהרות הון (תמציות פסיקה והערות עורך - לפי סדר תאריכי התיקים)
302	פסיקה נוספת מתוך האתר המשפטי מסטקס - לפי תחומים
308	9.6 דוגמאות
316	9.7 עיקרי מצגת בנושא הצהרת הון
316	מטרת דרישת הצהרת הון
317	תבנית השוואת הון
318	נטל הראיה וחובת ההצדקה
318	עוצמת התשתית הראייתית להלוואות ולמתנות
319	ייחוס הפרשי הון
320	טבלאות (לוחות) הוצאות מחיה
321	תוצאות הפרש הון בלתי מוסבר
322	טיפים בהצהרות הון (תמצית)
323	9.8 רשימת פסקי דין
328	9.9 הצהרות הון - כיצד מבצעים השוואת הון כאשר קיים פרק זמן ארוך ביניהן?
328	9.9.1 כללי
328	9.9.2 קשיים כאשר קיים פרק זמן ארוך בין הצהרות ההון
330	9.9.3 כיצד ניתן להתגבר על הקשיים כאשר יש פער זמן גדול בין הצהרות ההון?
331	9.9.4 מתי פער זמן בין שתי הצהרות הון לא יעורר קושי?
332	9.9.5 מקרים של פער זמן גדול בין שתי הצהרות הון בפסיקה
334	9.10 מפתח העניינים